

ОДЛУКА ЗА МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА АДЕКВАТНОСТА НА КАПИТАЛОТ

Фросина Целеска

Отсек за банкарска регулатива

Дирекција за финансиска стабилност,
банкарска регулатива и методологии

Народна банка на Република Македонија

Основа за изработка

- Амандмани на Базел I од 1996
 - Ⓜ Базел II - нема значајни измени во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на пазарниот ризик
- Европски директиви 2006/48 и 2006/49
- COREP на CEBS
- Основни принципи за ефикасна банкарска супервизија - принцип 13

Принцип 13: Пазарен ризик

Супервизорот треба да обезбеди банката да има адекватни политики и процеси за точно идентификување, мерење, следење и контрола на пазарните ризици. Супервизорот, доколку е тоа потребно, треба да има право да пропише посебни лимити и/или посебно ниво на капитал за изложеностите на пазарен ризик.

Содржина на Одлуката

- Сопствени средства
- Портфолио за тргување и портфолио на банкарски активности
- Капитал потребен за покривање на
 - Ⓢ Кредитниот ризик
 - Ⓢ Пазарните ризици
 - Ⓢ Валутниот ризик
 - Ⓢ Ризикот од промени на цените на стоките

Сопствени средства

- Збир на:
 - Ⓢ Основен капитал
 - Ⓢ Дополнителен капитал I
 - Ⓢ Дополнителен капитал II
- Намален за одбитните ставки
- Ограничувања на износот на дополнителен капитал I и II кој може да се вклучи во сопствените средства

1.	Номинална вредност на обични акции и премија	2.870
2.	Номинална вредност на некумулативни приоритетни акции и премија	1.450
3.	Резерви и задржана добивка	1.150
	Резерви	790
	Задржана добивка ограничена за распределба	680
	Акумулирана загуба	340
	Тековна добивка	20
4	Позиции како резултат на консолидација	0
5	Одбитни ставки	800
	ОСНОВЕН КАПИТАЛ (1+2+3+4-5)	4.670
6	Уплатени и запишани кумулативни приоритетни акции и премија	2.690
7	Ревалоризациски резерви	0
8	Хибридни капитални инструменти	100
9	Субординирани инструменти	1.100
	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ I (6+7+8+9)	3.890
10	Одбитни ставки од ОК и ДК I	1.290
11	Субординирани инструменти кои можат да бидат дел од ДК II	1.600
	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ II (11)	1.600

Адекватност на капиталот

Задржана нераспоредена добивка

- Задржана добивка - потврдена од Собранието дека нема да биде расположлива за исплата на акционерите во иднина (ограничена за распределба на акционерите)

Тековна добивка

- Потврдена од овластен ревизор - може да се вклучи во основниот капитал во наредниот период на известување, само доколку во тој период тековната добивка е поголема од потврдениот износ
- Намалена за било какви тековни плаќања
- Се користат пропишаните сметководствени стандарди
- Надзорниот одбор донел одлука дека ќе ја распореди во резерви или задржана добивка
- Доставен е доказ до НБРМ дека се исполнети сите услови
- Добивката по оданочување што ги исполнува претходните услови може да се вклучи во основниот капитал, се до донесување на Одлука од Собранието

1.	Номинална вредност на обични акции и премија	2.870
2.	Номинална вредност на некумулативни приоритетни акции и премија	1.450
3.	Резерви и задржана добивка	1.150
	Резерви	790
	Задржана добивка ограничена за распределба	680
	Акумулирана загуба	340
	Тековна добивка	20
4	Позиции како резултат на консолидација	0
5	Одбитни ставки	800
	ОСНОВЕН КАПИТАЛ (1+2+3+4-5)	4.670

Номинална вредност на обични акции и нивната премија+Резерви и задржана добивка - Одбитни ставки > сите останати позици на основниот капитал
 $(2.870+1.150+800 = 3.220) > 1.450$

	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ II (11)	1.600
--	-------------------------------------	--------------

Адекватност на капиталот

1.	Номинална вредност на обични акции и премија	2.870
2.	Номинална вредност на некумулативни приоритетни акции и премија	1.450
3.	Резерви и задржана добивка	1.150
	Резерви	790
	Задржана добивка ограничена за распределба	680
	Акумулирана загуба	340
	Тековна добивка	20
4	Позиции како резултат на консолидација	0
5	Одбитни ставки	800
	ОСНОВЕН КАПИТАЛ (1+2+3+4-5)	4.670
6	Уплатени и запишани кумулативни приоритетни акции и премија	2.690
7	Ревалоризациски резерви	0
8	Хибридни капитални инструменти	100
9	Субординирани инструменти	1.100
	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ I (6+7+8+9)	3.890
10	Одбитни ставки од ОК и ДКИ	1.290
11	Субординирани инструменти кои можат да бидат дел од ДКИ	1.600
	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ II (11)	1.600

Адекватност на капиталот

Одбитни ставки од ОК и ДКІ

- Вложувања во капиталот на други банки или финансиски институции кои се над 10% од нивниот капитал
- Вложувања во инструменти кои се дел од стапката на адекватност на капиталот на другите финансиски институции во кои банката има над 10% од нивниот капитал

Одбитни ставки од ОК и ДКІ

- Агрегатен износ на вложувања во капиталот и инструментите кои се дел од адекватноста на капиталот на други банки или финансиски институции кој надминува 10% од сопствените средства на банката
- Директни вложувања во капиталот и во финансиски инструменти издадени од друштва за осигурување и реосигурување и од друштва за управување со пензиски фондови
- Надминувањето на лимитите за поединечен капитален дел (15%) и за вкупен износ на капитални делови во нефинансиски институции (30%)

1.	Номинална вредност на обични акции и премија	2.870
2.	Номинална вредност на некумулативни приоритетни акции и премија	1.450
3.	Резерви и задржана добивка	1.150
	Резерви	790
	Задржана добивка ограничена за распределба	680
	Акумулирана загуба	340
	Тековна добивка	20
4	Позиции како резултат на консолидација	0
5	Одбитни ставки	800
	ОСНОВЕН КАПИТАЛ (1+2+3+4-5)	4.670
6	Уплатени и запишани кумулативни приоритетни акции и премија	2.690
7	Ревалоризациски резерви	0
8	Хибридни капитални инструменти	100
9	Субординирани инструменти	1.100
	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ I (6+7+8+9)	3.890
10	Одбитни ставки од ОК и ДК I	1.290
11	Субординирани инструменти кои можат да бидат дел од ДК II	1.600
	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ II (11)	1.600

Адекватност на капиталот

Дополнителен капитал II

- Субординирани инструменти со рок на достасување подолг од 2 години
- Дополнителниот капитал II може да се користи само за покривање на пазарните ризици од вложувања во сопственички и должнички хартии од вредност

Портфолио за тргување

- Позиции во финансиски инструменти и стоки кои се држат заради тргување или заради заштита на вредноста на другите позиции во портфолиото за тргување
- Се чуваат за да се оствари приход на краток рок
- Мора да се знае целта за стекнување на овие инструменти
- Да се без никакви ограничувања во поглед на можноста слободно да се тргува или заштитува нивната вредност

Капитал потребен за покривање на ризиците

- Кредитен ризик кој произлегува од портфолиото на банкарски активности
- Валутен ризик и ризик од промени во цените на стоките од портфолиото на банкарски активности и портфолиото за тргување
- Пазарни ризици кои произлегуваат од портфолиото за тргување

➤ Капитал потребен за покривање на ризиците

Капитал потребен за покривање на ризиците =
Актива пондерирана според ризикот $\times 8\%$

➤ Актива пондерирана според ризикот

Актива пондерирана според ризикот =
Капитал потребен за покривање на ризиците $\times 12,5$

Исклучоци

- Износот на агрегатната девизна позиција не е поголем од 2% од сопствените средства
- Износот на позициите во портфолиото за тргување вообичаено не надминува 5% од вкупните активности и 915 милиони денари, и никогаш не надминува 6% од вкупните активности и 1.220 милиони денари

1	Актива пондерирана според кредитниот ризик	
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	
4	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици	
	- Вложувања во должнички инструменти	
	- Вложувања во сопственички хартии од вредност	
	- Ризик од порамнување/испорака	
	- Ризик од другата договорна страна	
	- Надминување на лимитите	
	- Вложувања во опции	
5	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	

Адекватност на капиталот

Актива пондерирана според кредитниот ризик

➤ Основни измени:

- ☉ Активните билансни позиции се искажуваат во нето-износ
- ☉ Само одбитните ставки од сопствените средства кои претставуваат активни билансни позиции не се вклучуваат во РПА - имаат пондер 0%
- ☉ Побарувањата од мултилатерални развојни банки - пондер 0%
- ☉ Првокласни банки - А- (Standard&Poor's), А3 (Moody's)

1	Активa пондерирана според кредитниот ризик	25.000
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.000
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	
4	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици	
	- Вложувања во должнички инструменти	
	- Вложувања во сопственички хартии од вредност	
	- Ризик од порамнување/испорака	
	- Ризик од другата договорна страна	
	- Надминување на лимитите	
	- Вложувања во опции	
5	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	

1	Актива пондерирана според кредитниот ризик	25.000
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.000
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	
4	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици	
	- Вложувања во должнички инструменти	
	- Вложувања во сопственички хартии од вредност	
	- Ризик од порамнување/испорака	
	- Ризик од другата договорна страна	
	- Надминување на лимитите	
	- Вложувања во опции	
5	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	

Капитал за покривање на валутниот ризик

Капитал потребен за покривање на валутниот ризик =
(Апсолутен износ на нето-позицијата во
злато+агрегатната девизна позиција) x 8%

- Нето позиција во злато - разлика меѓу сите активни и пасивни позиции во злато
- Агрегатна девизна позиција - поголемиот износ од вкупната долга или вкупната кратка девизна позиција

Капитал за покривање на валутниот ризик

- Вкупна кратка девизна позиција - збир на сите нето девизни кратки позиции во одделни валути изразени во денари
- Вкупна долга девизна позиција - збир на сите долги нето девизни позиции во одделни валути изразени во денари

Капитал за покривање на валутниот ризик

Валута	Евро	УСД	АУД	ГБП	ЦХФ	Злато
Нето позиција во денари	6.700	4.500	5.600	-4.500	-2.300	-4.500
Вкупна долгa/кратка девизна позиција	16.800			- 6.800		- 4.500
Агрегатна девизна позиција	21.300 (16.800 +4.500)					
Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	1.704					

Адекватност на капиталот

1	Актива пондерирана според кредитниот ризик	35.000
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.800
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	1.704
4	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици	
	- Вложувања во должнички инструменти	
	- Вложувања во сопственички хартии од вредност	
	- Ризик од порамнување/испорака	
	- Ризик од другата договорна страна	
	- Надминување на лимитите	
	- Вложувања во опции	
5	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	

1	Актива пондерирана според кредитниот ризик	25.000
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.000
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	1.704
4	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици	
	- Вложувања во должнички инструменти	
	- Вложувања во сопственички хартии од вредност	
	- Ризик од порамнување/испорака	
	- Ризик од другата договорна страна	
	- Надминување на лимитите	
	- Вложувања во опции	
5	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	

Сопственички хартии од вредност и должнички инструменти

- Капитал = капитал потребен за покривање на генералниот ризик + капитал потребен за покривање на специфичниот ризик
- Специфичен ризик - ризик од промена на цената на финансискиот инструмент како резултат на фактори кои се поврзани со издавачот на инструментот
- Генерален ризик - ризик од промена на цените на финансиските инструменти како резултат на промените на пазарните каматни стапки или промените во цените на пазарот на капиталот

Третман на финансиските деривативи

- Ако предметот е должнички инструмент, како комбинација на:
 - Ⓢ Позиција во предметот, која достасува на рокот на достасување на предметот на деривативот (вклучувајќи го и рокот на достасување на деривативот)
 - Ⓢ Позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на деривативот (хипотетичка позиција)

Третман на финансиските деривативи

- Ако предметот е сопственичка хартија од вредност, како комбинација на:
 - Ⓢ Позиција во сопственичката хартија од вредност
 - Ⓢ Позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на деривативот (хипотетичка позиција)

Третман на финансиските деривативи

- Сите деривативи имаат барем една позиција во должнички инструмент - хипотетичката позиција
- Хипотетичката позиција не се вклучува во утврдување на специфичниот ризик од вложувања во должнички инструменти

Портофолио за тргување	Износ	Рок на достасување	
		Дериватив	Предмет
Државна обврзница	7.900		5 месеци
Обврзница на првокласна банка	4.900		7,5 години
Акции во Компанија А	3.400		
Акции во Компанија Б	5.600		
Купен фјучерс - државна обврзница	4.500	5 месеци	3 години
Продаден форвард - обврзница	3.450	13 месеци	3 години
Форвард на УСД	2.300	11 месеци	
Фјучерс на берзански индекс	3.200	2,1 години	
Купен фјучерс - акција	4.500	1 месец	
Купен своп на каматни стапки	4.560	2 месеци	9 години
Репо договор (државна обврзница)	7.500	2 месеци	

Ризик од вложувања во должнички инструменти

Купен фјучерс државна обврзница	-	Износ	Позиција	
			Долга	Кратка
Долга позиција државна обврзница	-	4.500	3,4 год	
Кратка позиција должнички инструмент	-	4.500		5 мес
Специфичен ризик			0%	0%
Генерален ризик			3,4 год	5 мес

Ризик од вложувања во должнички инструменти

Продаден форвард на корпоративна обврзница	Износ	Позиција	
		Долга	Кратка
Долга позиција - должнички инструмент	3.450	13 мес	
Кратка позиција - корпоративна обврзница	3.450		4,1 год
Специфичен ризик		0%	8%
Генерален ризик		13 мес	4,1 год

Адекватност на капиталот

Ризик од вложувања во должнички инструменти и валутен ризик

Купен форвард на УСД	Износ	Позиција	
		Долга	Кратка
Долга позиција должнички инструмент	- 2.270	11 мес	
Кратка позиција должнички инструмент	- 2.300		11 мес
Специфичен ризик		0%	0%
Генерален ризик		11 мес	11 мес

Адекватност на капиталот

Ризик од вложувања во должнички инструменти и во сопственички ХВ

Купен фјучерс на МБИ	Износ	Позиција	
		Долга	Кратка
Долга позиција - сопственичка ХВ	3.200		
Кратка позиција - должнички инструмент	3.200		2,1 год
Специфичен ризик (должнички инструменти)			0%
Генерален ризик (должнички инструменти)			2,1 год
Специфичен ризик (сопственички ХВ)		3.200	
Генерален ризик (сопственички ХВ)		3.200	

Адекватност на капиталот

Ризик од вложувања во должнички инструменти и во сопственички ХВ

Продаден фјучерс на акција на осигурителна компанија	Износ	Позиција	
		Долга	Кратка
Долга позиција - должнички инст.	4.500	1 месец	
Кратка позиција - сопственичка ХВ	4.500		X
Специфичен ризик (должнички инструменти)		0%	
Генерален ризик (должнички инструменти)		1 месец	
Специфичен ризик (сопственички ХВ)			4.500
Генерален ризик (сопственички ХВ)			4.500

Адекватност на капиталот

Ризик од вложувања во должнички инструменти

Купен своп на каматни стапки	Износ	Позиција	
		Долга	Кратка
Долга позиција должнички инструмент	- 4.560	2 мес	
Кратка позиција должнички инструмент	- 4.560		9 год
Специфичен ризик		0%	0%
Генерален ризик		2 мес	9 год

Адекватност на капиталот

Ризик од вложувања во должнички инструменти и во сопственички ХВ

Репозитивен договор (акција на осигурителна компанија)	Износ	Позиција	
		Долга	Кратка
Долга позиција - сопственичка ХВ	7.500	X	
Кратка позиција - должнички инструмент	7.500		2 мес
Специфичен ризик (должнички инструменти)			0%
Генерален ризик (должнички инструменти)			2 мес
Специфичен ризик (сопственички ХВ)		7.500	
Генерален ризик (сопственички ХВ)		7.500	

Адекватност на капиталот

Специфичен ризик - должнички инструменти

Позиција	Позиции кои не носат ризик	Класифицирани позиции			Останати позиции
		До 6 месеци	6-24 месеци	> 24 месеци	
	0,00%	0,25%	1,00%	1,60%	8,00%
Државна обврзница	7.900				
Обврзница на првокласна банка				4.900	
Фјучерс на државна обврз.	4.500				
Форвард на КО	3.450				3.450
Фјучерс на МБИ	3.200				
Фјучерс на акција	4.500				
Своп на кам. стапки	4.500				
Капитал	0			78,4	276

$$(0+78,4+276) = 354,4$$

Адекватност на капиталот

Генерален ризик - должнички инструменти

Зона	Групи на резидуална рочност		Пондер (во %)
	Каматна стапка над 3%	Каматна стапка до 3%	
Зона 1	0-1 месец	0-1 месец	0,00
	1-3 месеци	1-3 месеци	0,20
	3-6 месеци	3-6 месеци	0,40
	6-12 месеци	6-12 месеци	0,70
Зона 2	1-2 години	1,0-1,9 години	1,25
	2-3 години	1,9-2,8 години	1,75
	3-4 години	2,8-3,6 години	2,25
Зона 3	4-5 години	3,6-4,3 години	2,75
	5-7 години	4,3-5,7 години	3,25
	7-10 годни	5,7-7,3 години	3,75
	10-15 години	7,3-9,3 години	4,50
	15-20 години	9,3-10,6 години	5,25
	> 20 години	10,6-12 години	6,00
		12-20 години	8,00
		>20 години	12,50

Адекватност на капиталот

Зона	Група	Долга	Кратка	Пондер	Долга	Кратка
I	0-1 м	4.500		0%		0
I	1-3 м	4.560	7.500	0,20%	9,12	15
I	3-6 м	7.900	4.500	0,40%	31,60	18
I	6-12 м	2.270	2.300	0,70%	15,89	16,10
II	1-2 г	3.450		1,25%	43,13	
II	2-3 г		3.200	1,75%		56,00
II	3-4 г	4.500		2,25%	101,25	
III	4-5 г		3.450	2,75%		94,88
III	5-7 г					
III	7-10 г	4.900	4.560	3,75%	183,75	171,00
III	10-15 г					
III	15-20 г					
III	Над 20 г					

Зона	Пондирани позиции		Усогласена позиция	Неусогласена позиция	
	Долга	Кратка		Долга	Кратка
I	9,12	15	9,12	0	5,88
I	31,60	18	18,00	13,60	0
I	15,89	16,10	15,89	0	0,21
Σ			43,01	13,60	6,09
II	43,13	0	0	43,13	0
II	0	56,00	0	0	56,00
II	101,25	0	0	101,25	0
Σ			0,00	144,38	56,00
III	0	94,88	0	0	94,88
III	183,75	171,00	171,00	12,75	0
Σ			171,00	12,75	94,88

$$15 - 9,12 = 5,88$$

$$\begin{aligned} &\text{Усогласување} \\ &\text{во групите} \\ &= 43,01 + 0 + 171, \\ &00 = 214,01 \end{aligned}$$

Адекватност на капиталот

	Долга	Кратка	Усогласена позиција	Неусогласена позиција
Зона 1	13,60	6,09	6,09	7,51
Зона 2	144,38	56,00	56,00	88,38
Зона 3	12,75	94,88	12,75	-82,13

Усогласена позиција
во зона 1 (6,09), зона 2
(56,00) и зона 3 (12,75)

Усогласена
позиција помеѓу
зона 2 и 3 = 82,13

Резидуал = 7,51
+ 88,38 - 82,13 =
13,76

	Износ	Пондер	Капитал
Вертикална усогласеност во групите	214,01	10%	21,4101
Хоризонтално усогласување во зона 1	6,09	40%	2,436
Хоризонтално усогласување во зона 2	56,00	30%	16,8
Хоризонтално усогласување во зона 3	12,75	30%	3,825
Хоризонтално усогласување помеѓу зоните (зона 2 и 3)	82,13	40%	32,852
Резидуална позиција	13,76	100%	13,76

Капитал
= 91,074

Адекватност на капиталот

1	Актива пондерирана според кредитниот ризик	25.000
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.000
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	1.704
4	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици	
	- Вложувања во должнички инструменти	445,47
	- Вложувања во сопственички хартии од вредност	
	- Ризик од порамнување/испорака	
	- Ризик од другата договорна страна	
	- Надминување на лимитите	
	- Вложувања во опции	
5	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	

354,4+91,07

Адекватност на капиталот

Ризик од вложувања во сопственички хартии од вредност

- Специфичен ризик = бруто позиција $\times$ 4%
- Бруто позиција - збир на апсолутните вредности на долгите и кратките позиции
- Генерален ризик = нето позиција $\times$ 8%
- Нето позиција - збир на долгите и кратките позиции

Позиција	Долга	Кратка	Бруто позиција	Нето позиција
Акција во компанија А	3.400		3.400	3.400
Акција во компанија Б	5.600		5.600	5.600
Фјучерс на МБИ	3.200		3.200	3.200
Фјучерс на акција		4.500	4.500	-4.500
Репо	7.500		7.500	7.500
Вкупно			24.200	15.200
Капитал - специфичен ризик			968	
Капитал - генерален ризик				1.216
Капитал - сопственички ХВ				2.184

Адекватност на капиталот

1	Актива пондерирана според кредитниот ризик	25.000
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.000
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	1.704
4	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици	
	- Вложувања во должнички инструменти	445,47
	- Вложувања во сопственички хартии од вредност	2.184
	- Ризик од порамнување/испорака	
	- Ризик од другата договорна страна	
	- Надминување на лимитите	
	- Вложувања во опции	
5	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	

Ризик од порамнување/испорака

- Капитал потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака = изложеност X пондер
- Изложеност = Договорена цена на порамнување - тековна пазарна вредност

Број на денови по датумот на испорака	% од разликата во цени
5-15	8%
16-30	50%
31-45	75%
46 и повеќе	100%

- Изложеност има само ако разликата значи загуба за банката

Ризик од другата договорна страна

- Капитал потребен за покривање на ризикот на другата договорна страна = (Изложеност X пондер за кредитен ризик за таа договорна страна) x 8%
- Ⓢ Изложеност - пазарна вредност/трошок на замена
- Ⓢ Изложеност за репо трансакции - разлика на пазарната вредност на хартиите од вредност и на готовината (или обезбедувањето)

Надминување на лимитите

Изложеноста на кредитен ризик мора да е во рамките на пропишаните лимити

Надминување на лимитите е дозволено само за изложености од портфолиото за тргување

Изложеност од портфолио за тргување

- Разлика меѓу долгата и кратката позиција во сите инструменти издадени од едно лице (ако разликата е позитивна)
- Нето позиција во хартии од вредност издадени од лицето чија емисија ја гарантира банката
- Позиции по основ на изложеност на ризик на другата договорна страна и ризик на порамнување

Надминување на лимитите

- Надминување = се земаат позициите со највисок специфичен ризик (за вложувања во должнички инструменти и сопственички хартии од вредност) и/или позициите за кои е потребен највисок капитал за покривање на ризикот од порамнување/испорака и ризикот на другата договорна страна

Надминување на лимитите

➤ Капитал потребен за покривање на надминување на лимитите

☞ Ако надминувањето е до 10 дена = $200\% \times \text{надминувањето}$

Надминување (% од сопствените средства)	Пондер
До 40%	200%
40-60%	300%
60-80%	400%
80-100%	500%
100-250%	600%
Над 250%	900%

Ризик од промена на цените на стоките

- За сите позиции од портфолиото за тргување и портфолиото на банкарски активности
- Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките
 - ⌚ 15% од нето позицијата во стоки изразена преку тековната пазарна цена
 - ⌚ 3% од бруто позицијата во стоки изразена преку тековната пазарна цена

Третман на опциите

- Дозволено е само купување на опции
- За продажба на опции - согласност од НБРМ за методот кој ќе се користи за утврдување на капиталот потребен за покривање на пазарните ризици
- Потребниот капитал е збир на капиталот за купени опции и капиталот за купени опции заради hedging

Третман на опциите

- За купени опции, помалиот износ од:
 - Ⓢ Пазарната вредност на предметот на опцијата помножена со
 - Збирот на специфичниот и генералниот ризик
 - 8% за валутни опции
 - 15% за опции на стоки
 - Ⓢ Пазарна вредност на опцијата

Третман на опциите

➤ За купени опции заради заштита на вредноста на друга позиција, разлика меѓу:

⌚ Пазарната вредност на предметот на опцијата помножена со

- Збирот на специфичниот и генералниот ризик
- 8% за валутни опции
- 15% за опции на стоки

⌚ Внатрешна вредност на опцијата

Третман на опциите

➤ Пример:

☉ 1.000 акции со пазарна вредност од 50 единици

☉ “Put” опција со цена на извршување (strike price) од 53

Пазарна вредност на
акциите = 50.000

$$50.000 \times 16\% = 8000$$

8 (специфичен ризик)+8
(генерален ризик)

Внатрешна вредност на
опцијата = $(53 - 50) \times 1.000 = 3.000$

Капитал =
 $8.000 - 3.000 = 5.000$

1	Основен капитал	4.670
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.000
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	1.704
4	Капитал потребен за покривање на промена на цените на стоките	0
5	Вишок на основен капитал (1-2-3-4)	966
6	Дополнителен капитал II	1.600
7	Дозволен износ - ограничување 1	1.449

Ограничување 1

➤ Дозволен износ на дополнителен капитал II - помалиот износ од:

⌚ Дополнителниот капитал II и

⌚ 150% од вишокот на основниот капитал

Дополнителен капитал II = 1.600

Вишок на основен капитал $\times 150\% = 966 \times 150\% = 1.449$

Дозволен износ на ДКII = 1.449

1	Основен капитал	4.670
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.000
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	1.704
4	Капитал потребен за покривање на промена на цените на стоките	0
5	Вишок на основен капитал (1-2-3-4)	966
6	Дополнителен капитал II	1.600
7	Дозволен износ - ограничување 1	1.449
8	Дополнителен капитал I	3.890
9	Дополнителен капитал I + Дополнителен капитал II (6+8)	5.490
10	Дозволен износ на дополнителен капитал II - огранич. 2	1.449

Ограничување 2

- Банката може да вклучи поголем износ на дополнителен капитал II од утврдениот согласно со првото ограничување, доколку

Дополнителен капитал I + Дополнителен капитал II < Вишок на основен капитал x 250%

Дополнителен капитал I + Дополнителен капитал II = 1.600 + 3.890 = 5.490
Вишок на основен капитал x 250% = 2.145

Условот не е исполнет

Дозволен износ на ДКII = 1.449

1	Основен капитал	4.670
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	2.000
3	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	1.704
4	Капитал потребен за покривање на промена на цените на стоките	0
5	Вишок на основен капитал (1-2-3-4)	966
6	Дополнителен капитал II	1.600
7	Дозволен износ - ограничување 1	1.449
8	Дополнителен капитал I	3.890
9	Дополнителен капитал I + Дополнителен капитал II (6+8)	5.490
10	Дозволен износ на дополнителен капитал II - огранич. 2	1.499
11	Дополнителен капитал I и Дополнителен капитал II (7+8)	5.339
12	Дозволен износ на дополнителен капитал II - огранич. 3	780

Ограничување 3

➤ Збирот на дополнителниот капитал I и II мора да е помал или еднаков на ИЗНОСОТ на ОСНОВНИОТ капитал

Дополнителен капитал I + Дополнителен капитал II =
(3.890+1.449)=5.339

Основен капитал = 4.670

$5.339 - 4.670 = 669$

$1.449 - 669 = 780$

Дозволен износ на ДКII = 780

Ако дополнителниот капитал II не е доволен да се покрие разликата, се намалува и дополнителниот капитал I

1	Основен капитал	4.670
2	Дополнителен капитал I	3.890
3	Одбитни ставки	1.290
4	Основен капитал и допълнителен капитал I (1+2-3)	8.050
5	Дополнителен капитал II	780
6	Сопствени средства	8.830
7	Актива пондерирана според кредитният ризик	25.000
8	Капитал потребен за покриване на другите ризици	4.333,47
9	Актива пондерирана според другите ризици (8x12,5)	54.168
10	Актива пондерирана според ризиците (7+9)	79.168
11	Стапка на адекватност на капиталот	11,15%

Примена на Одлуката

> 31.12.2007

☉ Сопствени средства (без дополнителен капитал II)

☉ Актива пондерирана според кредитниот ризик

☉ Актива пондерирана според валутниот ризик

> 01.01.2009 - Сите станати одредби, вклучувајќи ги и одредбите кои значат примена на новата сметководствена рамка